

Memòria de la professió

Octubre 2024

Entrevista al

Dr. Antoni Bayés de Luna

Antoni Bayés de Luna va néixer a Vic el dia 11 de març de 1936. Ha estat catedràtic de cardiologia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i director del Servei de Cardiologia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona. President de les societats catalana, espanyola de cardiologia, la Federació Mundial del Cor (World Heart Federation) i de la Societat Internacional de Farmacoteràpia Cardiovascular (ISCP). Ha rebut nombrosos premis, entre ells el metge de l'any de Catalunya, el metge de l'any d'Espanya (dues vegades), el premi Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, i el Premi Jaume I de la Generalitat de València. Ha rebut quatre doctorats honoris causa i és membre de més de vint societats nacionals de cardiologia. Va ser editor sènior de l'edició en espanyol (JACC Spanish) de la revista *Journal American College of Cardiology* (JACC). Ha estat molt actiu científicament ha publicat més de 425 articles, i només en els darrers vint anys ha aconseguit un factor H de 44. Ha publicat més de 20 llibres, deu com a autor únic. El seu llibre "Clinical Electrocardiography" ha estat traduït a nou idiomes.

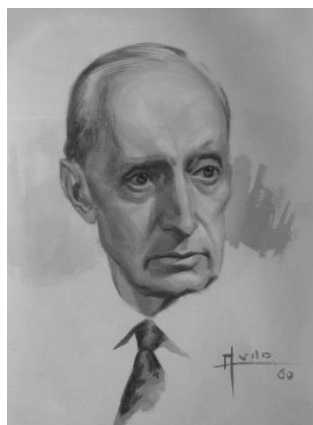
Com era la seva família, pare i germans quan era petit?

Nosaltres som d'una família de metges, en aquests moments la Nissaga Bayés arriba a la sisena generació, i de petits vivíem a la casa pairal de Vic, a la plaça de la Catedral. El primer pis hi vivien els meus avis i el segon pis els meus pares, les meves germanes i jo. Tots ens ajudàvem molt entre nosaltres.

L'avi Candi visitant a les germanetes dels pobres.
Vegeu com està assegut, sense presa, com s'han de visitar als malalts

El meu pare i avi van ser els metges de capçalera de tota la família i, em van influir per estudiar medicina, diria que tenia una certa pressió perquè els hi feia molta il·lusió, ja que jo era l'únic noi dels meus pares, tenia quatre germanes. He de dir que a mi m'agradava suficient la medicina, per a no tenir problemes per prendre la decisió de ser metge. En aquell temps, es considerava que la carrera de medicina era només per homes, com a exemple, en el meu curs dels anys cinquanta només hi havia quatre noies.

Aquarel·la del meu pare quan tenia seixanta anys, autor d'Àvila.
Crec que reflecteix molt bé tal com ell era

Placa de porcellana amb el nom del besavi que estava a la porta del despatx

Com era la Facultat de Medicina on va estudiar?

Era l'única Facultat de Medicina que hi havia a Catalunya i a mi em va semblar bé en gran part, però hi vaig tenir un problema amb el professor d'anatomia, el Dr. Taure, que es va posar furiós perquè no vaig comprar un quadern que havíem d'omplir i pintar amb els noms de les artèries i les venes. Arran d'això, vàrem tenir una discussió molt important i va fer que tingues ganes de canviar de facultat i anar-me'n a Saragossa a mitjan de segon curs. Vaig estar allà molt bé tres cursos (segon, tercer i quart), però vaig voler tornar a Barcelona a fer les mèdiques, perquè tenia ganes de fer-les amb el professor Gibert Queraltó i fer cardiologia a Barcelona.

Amb alguns dels meus companys: W. Zareba, C. Madoery, J. Bartolucci, X. Viñolas y J. R. Serra Grima, dècada de 1980

Quina valoració fa avui de la manera d'ensenyar en el teu temps?

A Saragossa vaig estar molt còmode i vaig tenir molt bones notes. Afortunadament, quan vaig tornar a Barcelona vaig trobar un ambient que em va semblar molt càlid i acollidor, a més, vaig poder treure l'oposició per ser alumne intern d'urgències, on vaig aprendre molt i m'ho vaig passar molt bé. Un fet destacable era que només hi havia dues places per dos alumnes interns per cada curs, per això els que van acabar la carrera vam fer molt poques pràctiques a urgències i això, crec, que estava malament.

Despatx a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau

Era un estudiant que participava en la vida de l'hospital o es limitava a anar a classe?

Vaig participar en la vida de l'hospital, perquè en ser alumnes interns de guàrdia, no solament estàvem presents els dies que ens tocaven les guàrdies, sinó que si volíem, podíem estar tot el dia a urgències.

Tenia companys interessants?

Tant a Saragossa com a Barcelona, vaig tenir companys molt interessants que van ser molt amics meus. Els companys de Saragossa, naturalment, van durar menys temps perquè vaig estar menys anys, però dels companys de Barcelona en tinc un gran record sobretot del Dr. Antoni Caralps i del Dr. Jordi Sans. Tots dos eren companys de guàrdia d'un curs superior i em van ensenyar molt. També teníem molt bons professors, recordo al Dr. Revert i al Dr. Nolla.

Els meus fills Beti, el Toni i la Míriam
amb les seves respectives parelles, Tony G, Elena i Roberto. Tots metges

Per què va escollir la seva especialitat?

Una mica influït pel meu pare que era pneumòleg i, em va dir que la cardiologia seria una especialitat de futur. Després també, en gran part, perquè vaig fer les mèdiques amb el Dr. Gibert Queraltó que va fundar la primera Escola de Cardiologia d'Espanya a Barcelona, allà vaig trobar als meus mentors els doctors Miquel Torner Soler i Ignasi Balaguer Vintró.

Li va ser difícil trobar feina?

Sincerament gens, perquè el meu pare era metge a Vic i tenia més feina de la que volia en el seu consultori. Per altra banda, treballava a l'Hospital Clínic i els caps de setmana al consultori de Vic. Tenint en compte que el treball que feia al Clínic ho feia sense cobrar "un maravedí", l'únic ingrés que aconseguia era del treball dels caps de setmana a Vic.

Va marxar a fora d'Espanya a fer alguns estudis?

Sí, vaig marxar a fora d'Espanya. Em va semblar interessant veure com es feia la medicina i la cardiologia, i també per aprendre anglès. Com que tenia una tia a Anglaterra, vaig marxar a Londres a on vaig estar uns mesos. Allà vaig agafar l'experiència suficient per a pensar que havia de tornar a Espanya a fer la tesi, sobre

un tema que a Anglaterra estava de molta d'actualitat i a Espanya gens, que era la relació de l'alcohol amb cor.

Despatx de direcció de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau amb la meva gran col·laboradora la Maite Subirana, i els meus mentors l'Ignasi Balaguer Vintró i en Miquel Torner Soler

Quines limitacions veu ara en la formació que va rebre, quan era jove per aconseguir ser un bon professional?

En el meu temps hi havia molt poca gent que tingués la sort de poder tenir accés a veure malalts i, també, tenir un mentor que l'ajudés i el recolzés. Per tant, les limitacions que hi havia eren molt importants. Jo vaig tenir aquesta sort.

Volia ser un professional liberal o li agradava més fer de metge del sistema sanitari públic?

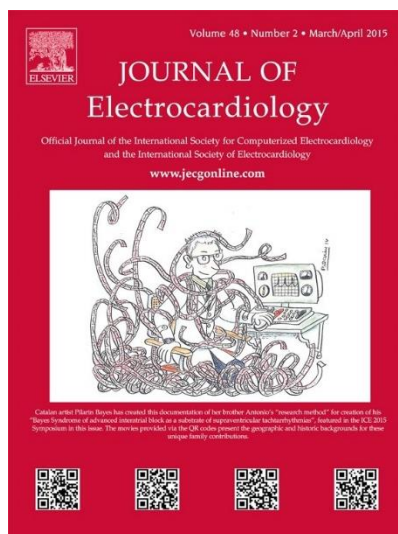
Jo volia ser metge d'hospital i vaig estar treballant a l'hospital sense rebre cap remuneració econòmica durant molts anys, havia de guanyar-me la vida amb hores extres, però això és el que hi havia llavors, i és el que vaig fer durant els seixanta i setanta.

Llançament de la primera campanya del “Dia Mundial del Cor” (2000) que es va fer des de la sala capitular de l’antic Hospital de la Santa Creu de Vic, quan era president de la *World Heart Federation*. A la meua dreta Dr. Tak Fu Tse de Hong Kong president electe; Marianne B. De Figueredo de Suïssa, C.E.O.; John Chalmers d’Austràlia president del Comitè Científic; i a la meua esquerra, Richard Lauzon de Canadà, vicepresident; i major general Leslie Busk d’Anglaterra, president del Comitè de Fundacions

Quina va ser la seva vida professional? On va exercir?

L’any 1970, els metges de l’Escola de Cardiologia, inclosos els doctors Torner i Balaguer, van ser contractats per l’Hospital de la Santa Creu i Sant Pau per muntar un Departament de Cardiologia, ja que aquesta especialitat només funcionava a urgències i era dirigida pel Dr. Garcia Moll (que va crear la primera Unitat Coronària d’Espanya). Vaig anar a treballar amb ells sense cobrar res. Però després, afortunadament, com que tenia la tesi feta i ningú més l’havia fet, em va contractar la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i amb això vaig rebre una remuneració econòmica acceptable. Vaig continuar a l’Hospital de Sant Pau i vaig arribar a catedràtic de la UAB i a director del Servei de Cardiologia. També vaig treballar en la medicina privada alguna tarda a la Clínica Quirón.

La revista *Journal of Electrocardiology*, em va dedicar aquesta portada i el dibuix de la meva germana Pilarín. La portada és del 2015 amb motiu dels articles publicats sobre bloqueig interauricular i arrítmies, associació anomenada síndrome Bayés

Ha tingut l'oportunitat de fer recerca?

Sí, he fet molta recerca clínica, però no recerca experimental ni amb animals ni laboratoris, però tal com he dit, molta recerca clínica i estic molt satisfet. A més he dirigit unes vint tesis doctorals. Penso que he publicat coses inèdites. He tingut el privilegi de descriure una síndrome nova, la qual ha estat anomenada la síndrome de Bayés.

Llibreria i taula del besavi, que ara jo tinc al meu despatx del pis de la plaça de la Catedral. Els quadres, evidentment, no són de la mateixa època

Quin ha estat el metge que ha admirat més, i que ha pres com a exemple?

Com he dit, vaig tenir dos mentors que em van ajudar molt i em va agradar molt treballar amb ells, els doctors Torner Soler i Balaguer Vintró. Després, he tingut el privilegi de treballar amb els millors metges del món, de cardiòlegs en general, amb els doctors Eugene Braunwald i Valentí Fuster, els quals han estat els "Papas" de la cardiologia clínica mundial dels últims cinquanta anys. En el camp de les arrítmies, he treballat, com a mentors i col·laboradors, amb els millors arritmòlegs, com són els doctors Paul Puech, Hein Wellens, Günter Breithardt i Pere Brugada.

Ha tingut alguna activitat gremial o política en paral·lel a fer de metge?

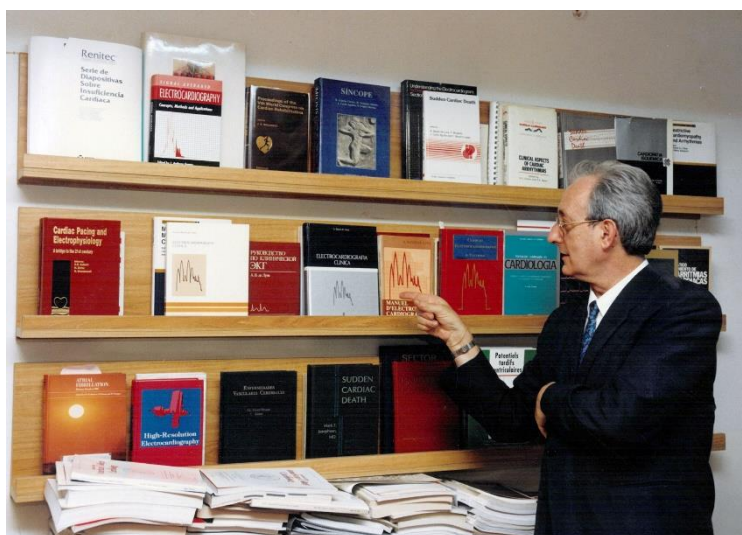
Sí, per una banda, he participat en moltes activitats de la professió, des del punt de vista representatiu com a ser president de les societats catalana, espanyola i mundial de cardiologia. I, per altra banda, de jove em vaig fer membre del Partit d'Unió Democràtica de Catalunya, del qual vaig ser president de la Comissió de Sanitat durant uns quants anys.

Visita que el matrimoni Watson ens va fer a Vic.
Tots rèiem sentint a la "mama" com feia un discurs de benvinguda en anglès

Què creu que els hi fa falta als metges com a grup social.

Líders professionals que tinguin bones idees i una bona remuneració als professionals, inclosa la jubilació. Mentre els metges treballen es guanyen bé la vida, però també s'ha de mirar, quan arriben a la jubilació, perquè hi ha molts problemes.

Amb alguns dels meus llibres d'electrocardiografia

Com veu el paper del metge en la societat actual? Ha perdut prestigi? Té menys influència?

En el passat hi havia metges anomenats de societat que eren els que visitaven a la gent de l'alta burgesia i del poder... avui en dia això passa menys. Jo crec que en general, el metge continua sent respectat pel malalt, perquè pensa que és la persona que solucionarà, i així ha de ser, els seus problemes de salut, sempre tenint present, les possibilitats que li doni la medicina del seu país.

Amb l'Adrian Baranchuk

Que en pensa dels conflictes de gènere en medicina. Hi ha discriminació per a les metgesses, creu que tenen més difícil progressar acadèmicament?

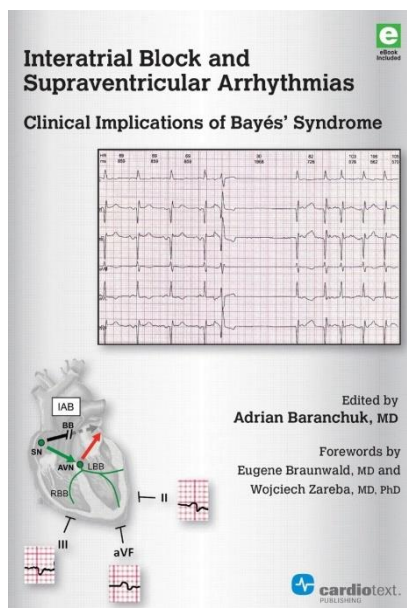
El meu pensament sempre ha estat que tant els homes com les dones poden ocupar els mateixos càrrecs. Certament, hi havia hagut discriminació, ja que era difícil que una dona arribés a cap de servei, a mi em semblava absolutament injust. He de dir que en aquest sentit vaig ser una mica pioner, perquè vaig triar una dona com a subdirectora del servei, la Dra. Maite Subirana, perquè em semblava que era la que tenia les millors qualitats. També vaig proposar a la Dra. Lina Badimon com a directora de Recerca Cardiovascular de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. No tinc cap mena de prejudici en aquest sentit. Les dones han demostrat un nivell de competència igual al dels homes.

Hi ha més o menys respecte als principis ètics ara que quan era jove?

Si considerem que l'ètica és una disciplina que estudia el comportament humà i la seva relació amb la llibertat i la justícia, crec que ara hi ha més respecte ètic que quan era jove, almenys des del punt de vista del que passa en països amb un govern democràtic.

Té alguna recomanació o algun consell als metges i metgesses joves que llegeixin aquesta entrevista?

Que siguin feliços fent la seva professió i que sàpiguen triar una feina per fer-la sempre. Jo sempre aconsello als metges i metgesses joves que tinguin un mentor que els ajudi a triar que és allò que els agrada més i, que els ajudi a trobar allò que els farà feliços fent de metge.

Coberta del seu llibre sobre la Síndrome Bayés